A ZSOLTÁROK KÖNYVÉNEK MAGYARÁZATA. 1950-51. tanév.

Bevezetés.

Isten igéjének magyarázására vállalkozni nagy merészség. Ha maga Isten nem parancsolná, hogy igéjével szüntelenül foglalkozzunk, azt elménkben forgassuk, tanuljuk és benne mind jobban elmélyedjünk, akkor ugyan senki nem merészelhetne arra vállalkozni, hogy elővegye a Szentirás egyik vagy másik könyvét és azt részletesen boncolgassa és tanulmányozza. Szenfelül azonban Isten azt is parancsolja, hogy hirdessük az igét, azaz magyarázzuk, mert ha nem magyarázzuk, akkor senki meg nem érti /Csel 8;31/. Azért vállalkozunk most arra, hogy a Szentirás egyik könyvével részletesebben foglalkozzunk. Nem magáért a tanulásért tesszük ezt, hanem a szolgálatért, amelyre Isten rendelt minket.

Isten igéjét azonban egyedül a Szentlélek tudja helyesen és jól magyarázni. Azért mindvégig alázatosaknak kell maradnunk. Nem mi vagyunk a Szentirás mesterei, hanem a Szentirás a mi mesterünk. Nem nekünk van alánkvetve a Szentirás, hanem mi vagyunk a Szentirásnak alávetve. Erre szüntelenül vigyáznunk kell.

Mielőtt nekikezdenénk a Zsoltárok könyve részletes magyarázatának, néhány alapvető kérdésre kell feleletet adni. Éspedig a következőkre:

A./ Mit tanitunk a Szentirásról?
B./ Mit tanitunk az Otestamentumról?
C./ Mit tanitunk a Zsoltárok könyvéről?

Senki nem veheti elfogulatlanul kezébe a Szentirást, hanem már előbb ismer valami tanitást arról. Ennek az előzetes ismeretnek a helyessége, vagy helytelensége dönti el az Irás helyes, vagy helytelen magyarázatát. Mindabban, amit ezeken az előadásokon hallani fogunk, ez az előzetes ismeret lesz az irányadó.

És még egyet. Itt most nem egy ember magánvéleménye következik a Szentirásról, Isten igéjéről, hanem olyan tanitás, amelyik megegyezik a lutheri egyház tanitásával. Ezért természetes, hogy az előadások elsősorban Luther előadásaira és müveire támaszkodnak. Ebben az a meggyőződésünk vezet, hogy Luther Márton helyesen és jól értette a Szentirást. Ezek után vegyük sorra az alapvető kérdéseket.

A./ A Szentirásról.

Amikor "Szentirás"-nak nevezzük, annak adunk kifejezést, hogy ez a könyv egészen más, több, mint bármelyik másik könyv, ami található ebben a világban. Mi ez a több? Az, hogy a Szentirás Isten igéje. Épen azért Szentirás, mert az Isten igéje. A Szentirásba csak az tartozik bele, ami Isten igéje. Nagyon érdekes, amit ezzel kapcsolatban Sasse mond: "Hogy mi tartozik a Szentiráshoz, hol vannak a kánon határai, az gyakran bizonytalan volt. Izrael, a zsinagóga, az ógyház, a XVI. század keresztyénsége vitáztak effölött. De egyet mindig világosan tudtak: minden irás, amely Isten igéje, a Szentirás kánonába tartozik és egyetlen olyan irásnak sincs abban helye, amely nem Isten igéje....Amit az egyház a kánonhoz számit, , az az, amiről vallja: ez Isten igéje. Ez a h i t itélete." /Z /Zur Lehre von der Heiligen Schrift. 3. pont./ A Szentirásról szóló tanitás tehát épen ugy h i t vallás, mint minden keresztyén tanitás. Ez a tanitás pedig igy hangzik: A Szentirás Isten igéje. Nemcsak tartalmazza az Isten igéjét, hanem azonos vele, mert mindaz, amit tartalmaz, az Isten igéje. Luther pl egyszerüen felváltva használja ezt a két szót: Szentirás és Isten igéje. Hogy Jézusnak és az

apostoloknak is ez a felfogása, azt nem szükséges részletesen bizonyitanunk, mert ez egészen világos az Ujtestámentomból.

Hogyan lehet a Szentirás Isten igéje? Erre a feleletet maga az Irás adja: A teljes Irás Istentől ihletett /""2 T 3;16/ és a próféták és az apostolok nem maguktól, hanem a Szentlélektől indittatva szóltak. Tehát azért Isten igéje, mert Istentől ihletett, vagyis mindenestől a Szentlélek müve. Akik irták, nem maguktól irták, hanem a Szentlélek "ihlette", inditotta őket.

Itt kerül elő a Szentirás tekintélyének a kérdése. Miben áll a Szentirás tekintélye? Általában történetileg szokták bizonyitani: az egyház elfogadta, annyi időn át megmaradt, miközben emberi tanitások annyit változtak. Azt szokták mondani, abban van a tekintélye, hogy minden egyes szavát a Szentlélek diktálta. Ez az u.n. "verbális inspiráció" tana, amely szerint az irók tképen csak a toll gépies szerepét töltötték be azzal, hogy szórul-szóra azt irták le, amit a Szentlélek diktált nekik. Azonban nem xxx igy mondtuk, hogy a Szentirás szavai Istentől ihletettek, hanem igy: a Szentirás Istentől ihletett. Teljesen fölösleges dolog arról vitázni, hogy pl 2 T 4;13 "ihletett-e, vagy sem". És mit mondanánk pl a verbális inspiráció tanitása alapján 1.K 7;13-ról? Nincs értelme annak, hogy a Szentirás tekintélyét ilyen külső dolgokban keressük! A Szentirásnak belső tartalmi tekintélye van, az a tekintélye, hogy a Szentlélek müve és mint ilyen a Krisztust prédikálja. Mert az a Szentlélek müve, hogy a Krisztusról tesz bizonyságot. J15;26, 14;26. Más szóval, a Szentirás tekintélye abban van, hogy a testté lett igéről tesz bizonyságot.

Ebből következik, hogy ahhoz, hogy a Szentirásban higyjünk, előbb a Krisztusban kell hinnünk. Addig senki nem hiszi, hogy a Szentirás Szentirás, vagyis Isten igéje, amig nem hisz a Krisztusban. Például Csel 8-ban a szerecsen addig nem tud mit kezdeni Esaiás könyvével, amig Fülöp nem prédikálja neki a Krisztust és ő nem xx hisz benne. Pál pedig 2 K 3-ban azt mondja, hogy akik a Krisztus nélkül olvassák Mózest, azoknak "lepel van az orcájuk előtt", nem értik az igét, mert a lepel csak Krisztusban hullik le.

A Szentirás tekintélyével kapcsolatban még egy kérdésre kell felelnünk: hogyan lehet a Szentirás Isten igéje, mikor nem Isten maga irta, hanem emberek irták? Ha elutasitjuk azt a feltevést, hogy az emberek csak az iróeszköz szerepét töltötték be, akkor tudunk-e valami feleletet adni arra a kérdésre, hogy isteni, vagy emberi-e a Szentirás? Erre a következőket kell felelnünk: amiképen Jézus Krisztus valóságos Isten és valóságos ember, ugyanugy a Szentirás is valósággal Isteni és valósággal emberi. Ahogy nem lehet külön beszélni az ember Jézusról és külön az Isten Jézusról, ugyanugy nem lehet arról beszélni, hogy mi emberi és mi Isteni a Szentirásban. Ahogyan az ember Jézus magába rejtette az Istent, ugyanugy rejtik magukba a Szentirás emberi szavai, történetei az Isten igéjét. Itt megint az a veszedelem fenyeget, hogy fölösleges vitákba keveredünk. Ezen az uton indult meg a mult században az a "theologiai" irányzat, amely végülis az u.n. "történet kritikai irásmagyarázat"-hoz jutott, amely a Szentirást abból a szempontból vizsgálta, hogy melyik részei "hitelesek" és mely részei nem. /Igy jutottak pl arra, hogy Mózes öt könyve 4 különböző rétegből áll, melyeket J E D P -vel jelöltek, azóta egy német hteologus ugy találta, hogy még egy negyedik réteg is van az L / Mivel mi nem külső, formai tekintélyt ismerünk, hanem belsőt, tartalmit, ezzel fölösleges részletesen foglalkoznunk.

Itt kell szólnunk egy néhány szót arról a kérdésről, hogy tévedhet-e a Szentirás. Erre az a feleletünk, hogy a Szentirás a Szentlélek müve, a Szentlélek pedig nem téved. Azonban megint el kell háritanunk egy veszedelmet. Helytelen lenne vitázni olyan

kérdésekről, hogy igaz-e, amit pl a "föld keletkezésé"-ről ir. A Szentirás nem geologiai, biologosó, természetrajzi, földrajzi, fizikai, történelmi, társadalomtudományi, jogix, vagy államtudományi szakkönyv, hanem Isten igéje, ahogyan nevetséges lenne azt mondani egy földrajzkönyvre, hogy nem jó természetrajzkönyv, ugyanugy nevetséges a Szentirás hitelességét kétségbevonni azért, mert a mai tudomány mást mond bizonyos kérdésekben.

Végül még egyet előre kell bocsátanunk. Istennek kétféle igéje van: a törvény és az Evangélium. Ezt a megkülönböztetést a Szentirásnak és hitvallási irataínknak nyomán tesszük. Mivel Isten igéje nem csupán leirott vagy kimondott szó, hanem i g e, azért szabad igy is különböztetnünk: a törvénnyel Isten megrettent, megöl, az Evangéliummal vigasztal, megelevenit. Luther ilyen megkülönböztetést is tesz: a törvény "Lesebuch", olvasókönyv, az Evangélium azonban "Hörebuch", vagy más kifejezéssel "mündlich wort", olyan ige, amelyet szájjal hirdetnek, amelyet feltétlenül h a l l a n i kell, mert a hit hallásból van, éspedig Isten igéjének a hallásából. R 10;17. Ezért van szükségünk az irásmagyarázatra, hogy hirdethessük az Evangéliumot, amelynek hallása nyomán hit ébred.

B./ Az Otestamentumról.

"Az Otestamentumot némelyek kevésre becsülik, mintha az csak a zsidó népnek adatott volna, azóta nem is lenne érvényes és csak régmult történeteket irna le. Azt gondolják, hogy elég nekik az Ujtestamentum és azt mondják, hogy az Otestamentumban csupán a szellemi értelmet kell keresni ... De Jézus azt monja János 5;39-ben: Kutassátok az Irást, mert az rólam tesz bizonyságot. Szt Pál is parancsolja Timotheusnak, hogy kitartóan olvassa az Irást /I.T 4;13/ és azzal dicsekszik Róma 1;2-ben, hogy Isten az Irásban igéri az Evangéliumot. És 1.K 15;3-ban azt mondja, hogy Krisztus az Irás szerint jött Dávid törzséből, halt meg és támadott fel halottaiból. Igy utasit vissza minket Péter is nem egyszer az Iráshoz. Ezzel ők arra tanitanak minket, hogy az Otestamentum iratait meg ne vessük, hanem nagy szorgalommal olvassuk, mert ők magik az Ujtestamentumot teljesen az Otestamentumra alapitják és azzal igazolják, ahogyan Szt Lukács Csel 17;11-ben irja, hogy Bereában naponként vizsgáltik az irást, hogy vajjon ugy van-e, a hogyan Pál tanit. Tehát, mivel nem vethetjük meg az Ujtestamentum alapját és bizonyitékát, azért fontos az Otestamentumra figyelni. És mi más az Ujtestamentum, mint a Krisztusról való nyilvános prédikáció és igehirdetés, amelyet az Otestamentumban levő igék kezdtek és amelyet Krisztus töltött be." - ezt irja Luther az OT-hoz irott előszavában. Ez a néhány mondat azt tanitja, hogy aki az OT-ot igazán meg akarja érteni, annak azt az UT-on keresztül, annak világosságában kell olvasnia. Ezt bizonyitja Pál 2 K 3-ban: csak Krisztusban lesz érthető az OT. A zsidók és velük mindazok, akik nem hisznek a Krisztusban, nem értik az OT-ot, "lepel" van előttük, amely eltakarja annak igazi értelmét. Ugyanigy hamis uton járnak e szerint azok, akik az OT-ot "önmagában", az UT nélkül akarják magyarázni, mert lehet ugyan igy magyarázni, de akkor annak nem helyes, keresztyéni értelmét találják meg, hanem a Krisztus nélkülit, amelyről Pál azt mondja, hogy nem az igazi értelme. Az ilyesfajta értelmezés azt is jelentené, hogy az OT-ot elválasztjuk az UT-tól, márpedig a kettő szerves egészet alkot. A kettőt együtt kell tehát néznünk és az OT-nak azt az értelmezést kell adnunk, amit az UT ad neki.

Hogyan értsd ezt az UT az OT-ot? Azt bizonyitja, hogy az OT a Krisztusról tesz bizonyságot. J 5;39. Ne a kisebb "tekintély"-nek, mint magának Jézusnak a kijelentésével bizonyitja ezt. Hogy Jézusnak ez a kijelentése bővebben mit jelent, azt L 24-ben találjuk meg. Jézus mennybemenetele előtt megnyilatkoztatja a tanitványok elméjét, hogy értsék az Irásokat, azaz az OT-ot. Az OT értelme pedig ez: igy kellett szenvedni a Krisztusnak és feltámadni a halálból harmadnapon és prédikáltatni az ő nevében a megtérésnek és a bünök bocsánatának minden pogányok között, Jeruzsálemtől elkezdve. Eszerint tehát az OT ugy tesz bizonyságot Krisztusról, hogy prédikál Krisztus szenvedését, halálát, feltámadását, a megtérést, a bünbocsánatot, azt amit Pál 1.K 1;18-ban "keresztről való beszéd"-nek nevez. Azután figyelembe kell vennünk azt, amit a Zsidókhoz irt levél 11. fejezete mond az OT-ról, hogy az a hitet prédikálja. Pál pedig R 3;21-ben azt mondja, hogy a törvény és a próféták arról tesznek bizonyságot, hogy Isten igazsága törvény nélkül jelentetik meg. Vagyis az OT ugy tesz bizonyságot Krisztusról, hogy hirdeti a hit által való megigazulást, ami azt jelenti, hogy az ember nem a törvény cselekedeteiből üdvözül, hanem Isten ingyen kegyelméből a Krisztusban való hit által. Erre különösen azért kell figyelnünk, mert az az elterjedt vélemény, hogy az OT emberei a törvény megtartása által üdvözültek. Ez azonban helytelen értelmezése az OT-nak, mert az OT is ugyanazt prédikálja az üdvösségről, mint az UT: nem lehet kétféle módon üdvözülni, hanem egyedül csak Isten kegyelméből a Krisztusban való hit által. Tehát Ábrahám is a Krisztusban hitt, mikor ezt mondja I.Móz 15;6: hitt Ábrahám az Urnak és tulajdonitta néki igazságul./Róma 4/

Van-e mégis különbség az OT és UT között? Van. Mert az UT "nagyobbat" prédikál, nemcsak azt prédikálja, hogy kegyelemből tarttaunk meg hit által, hanem azt, hogy Jézus az a Krisztus, akiről az OT prédikál, Jézusban lett Istennek valamennyi igérete igenné és ámenné. 2 K 1;20, az az apostolok hitvallása: Te vagy a Krisztus, az élő Istennek Fia, ahogyan Péter mondotta J é z u s n a k .

Az eddig elmondottak nem oldanak meg minden részletkérdést, de a leglényegesebb kérdésre feleletet adnak. Mert hogy az OT a Krisztust prédikálja, az azt jelenti, hogy az egész OT-nak csak egy értelme van és benne minden történetnek, minden szakasznak csak egy értelme van, nem lehet "igy is", meg "ugy is" magyarázni, nem lehet egy történetből több értelmet "kihozni". Azt világosan kell látnunk. Azt az egy értelmet pedig az a Szentlélek mutatja meg nekünk, akinek az a müve, hogy a Krisztusról tesz bizonyságot. Ennek az egy értelemnek a kutatása a theologiának, az exegézisnek a feladata.

C./ A Zsoltárok könyvéről.

"Ha a szent keresztyén egyházat egy kicsiny képben eleven szinekkel és alakokkal megfestve akarod látni, akkor vedd elő a zsoltárok könyvét és lesz egy pompás, világos, tiszta tükröd, amely megmutatja neked, mi a keresztyénség. Sőt, magadat is megtalálod benne, meg magát Istent és minden teremtményt."- igy dicséri Luther a Zsoltárokat a Zsoltárok könyvéhez irt előszavában. "Itt nemcsak azt találjuk meg, hogy egy, vagy két szent mit cselekedett, hanem, hogy mit tett valamennyi szent Feje és mit tesz minden szent. ... már azért is drágának és kedvesnek kell lennie a Zsoltárok könyvének mert Krisztus haláláról és feltámadásáról olyan világosan tesz igéretet, országát és az egész keresztyénséget előre lerajzolja, ugyhogy

kis-Bibliának lehetne nevezni, amely mindazt, ami az egész Bibliában van, a legszebben és legrövidebben összefoglalja és egy nagyon kis enchiridion azaz kézikönyvecske lett, ugyhogy azt gondolom, hogy maga a Szentlélek azon fáradozott, hogy egy rövid Bibliát ... állítson össze az egész keresztyénségről, ... ugyhogy aki nem olvashatna az egész Bibliát, itt egy kis könyvecskében majd az egésznek a summáját megtalálja összefoglalva."

Igy tekintünk mi is a Zsoltárok könyvére. Ez is, mint az egész Szentirás, a Krisztust prédikálja. Hogy hogyan, azt kutatjuk majd minden egyes zsoltárnál, amelyet elővesszünk.

A Zsoltárok könyve 150 Zsoltárt tartalmaz. Tképen egy gyüjtemény, amely a kánonban, a hagyomány szerint Mózes öt könyvének megfelelően öt részre, öt könyvre oszlik:

1-41 42-72 73-89 90-106 és 107-150.

Maguk a zsoltárok költemények, bár ez a fordításból egyáltalán nem látszik. Magában az eredeti szövegben sem tudjuk mai szemmel és gondolkozással azt látni, hogy versekről lenne szó. Mert nem a mai, nyugat-európai versformában irodtak. A külső forma szabályait nehéz megállapitani. Mai értelemben vett rimeket ne találunk. Inkább az ütemekben, szótagok számában van valami szabályosság. Külső forma szempontjából érdekesek azok a zsoltárok, amelyek a héber abc betüivel kezdik sorban az egy s sorokat. Pl a 119. zsoltár 8 versenként azonos betüvel kezdődik és sorba megy a héber abc-n.

Számunkra sokkal fontosabb az, hogy mit találunk tartalmilag a zsoltárokban. Vannak tanitó, kérő, bünbánati, hálaadó, magasztaló zsoltárok. Vannak olyanok, amelyek gyülekezeti énekek, vagy imádságok és vannak olyanok, amelyek az egyes hivőnek imádságai. Luther mutat rá arra, hogy a többi könyvek inább csak történeteket mondanak el, a szenteknek Istennel való beszélgetéseit mondja el.

Hogy ki irta, vagy kik irták a zsoltárok könyvét, pontosan nem tudjuk megállapitani, hiszen nem minden zsoltár fölött áll ott az irójának neve. Javarészét minden bizonnyal Dávid szerezte, de van mástól is, Salamontól /72/ Aszáftól /73,74 stb/. Van olyan is, amelyik a babyloni fogság idején keletkezett /137/. Az bizonyos, hogy az egész gyüjtemény abban a formában, ahogyan ma is előttünk van, kb. e. 130-körül, mikor az OT kánont megállapitották, már készen volt. Ezek a történeti adatok, mint a többi könyvnél, itt is csak másodlagos dolgok, amelyek nem változtatnak azon, hogy a Zsoltárok könyve Isten igéje.

Tartalmilag itt is találunk sok olyan dolgot, ami érthetetlen, sőt sokszor megbotránkoztató a mai ember számára. Arravonatkozólag először Pált idézem: a keresztről való beszéd bolondság és botránkozás. Azután pedig Luthert: "kérve kérek és intek minden kegyes keresztyént, meg ne botránkozzék az egyszerü beszéden és történeteken, amelyekkel gyakran fog találkozni, hanem semmit ne kétalkodjék, még ha mindig balgának látszanak is /azok/, azok a magas istani Felség egyszerü szavai, cselekedetei, törvényadása és története, hatalom és bölcseség. Mert ez a Szentirás, amely minden bölcset és okost bolonddá tesz és csak a kicsinyek és együgyüek számára érthető, amint Krisztus mondja Mt 11-25-ben. Ezért hagyj fel saját gondolataiddal és érzéseiddel és ezt az Irást tartsd a legeslegfőbb, legdrágább szentségnek, a legesleggazdagabb kincsesbányának, amelyet soha nem lehet kimeriteni. Itt megtalálhatod az Isteni bölcseséget, amelyet Isten itt olyan egyszerüen és együgyüen tár eléd, hogy minden gőgösségét elfojtson.

Itt megtalálod a pólyát és a jászlot, amelyben a Krisztus fekszik, ahova az angyal is utasította a pásztorokat. Egyszerű és olcsó a pólya ez, de drága a benne fekvő kincs: K r i s z t u s ."
/Az OT-hoz irt előszavából./

Ezeknek az alapvető kérdéseknek megtárgyalása után térünk rá az egyes zsoltárok magyarázatára. Terjedelmesen a rendelkezésre álló idő rövidsége miatt csak a legfontosabbakat vesszük elő.

I. ZSOLTÁR.

Ez a zsoltár u.n. tanító zsoltár, tartalma nem annyira imádság, mint inkább tanítás arról, hogy ki a boldog ember.

1.v. BOLDOG - erről szól az egész zsoltár. Ennek a kifejezésnek az értelmét magában a zsoltárban találjuk meg. Hogy nem az érzelemnek és az érzékeknek a "boldogság"-ról xx van szó, az a továbbiak során kiderül. Először három tagozódásban egy negatív, tagadó magyarázat következik: nem jár a gonoszok tanácsán, a bűnösök utján meg nem áll, a csufolódók székében nem ül."

A xxxxxxx GONOSZ - kifejezés nagyon gyakran fordul elő az OT-ban. Ebben a zsoltárban a gonosz szemben áll az igaz-zal. A gonosz-t másutt istentelen-nek is fordítja a magyar Biblia. Ennek a szónak először bírói, jogi jelentése volt, az volt a "gonosz", akit a perben elmarasztaltak. Az OT vallási, theologiai értelemben használja: gonosz az, akinek nincs igazsága Isten előtt.

A BŰNÖS- szó itt kb azt jelenti, amit az OT-ban olvasunk, mikor "bűnösök és vámszedők"-ről van szó. Amíg a "gonosz" a belső, alapvető magatartást jelöli, a "bűnös" már a nyilvánvaló cselekedetekre utal.

A CSUFOLÓDÓ - az, aki nem veszi komolyan az Isten dolgait, hanem gúnyt űz azokból. Arról a fölényes magatartásról van itt szó, amellyel az ember szokott Isten igéjéről beszélni, gondolkodni felsőbbsége, felvilágosodottsága tudatában. A csufolódó bolondságnak tartja Isten igéjét. Ehhez a háromhoz fűzi hozzá a negatív magyarázatot a zsoltáriró.

NEM JÁR A GONOSZOK TANÁCSÁN. A "tanács" kifejezés nemcsak a xxszában adott tanácsot jelenti, hanem azt, hogy átveszem azt az egész gondolkodásmódot, vagyis itt így is mondhatjuk: aki nem az istentelenek szerint gondolkodik Isten igéje, Isten dolgai felől, aki nem veszi át az istentelenek magatartását.

A BŰNÖSÖK UTJÁN MEG NEM ÁLL, mert mindenki vétkezik, elkerülni nem tudja a bűnösök utját, de aki meg is áll rajta, az nem lehet boldog. Mert megállni rajta azt jelenti, hogy közösséget vállalni velük, mindenben részesnek lenni velük. Aki megáll a bűnösök utján, az ezzel azt juttatja kifejezésre, hogy nem is akar elmenni onnan.

CSUFOLÓDÓK SZÉKÉBEN NEM ÜL. Így is fordíthatnánk, : nem lakozik együtt a csufolódókkal, vagy: nem ül egy asztalhoz a csufolódókkal. Itt a lakás- ill. asztali-közösséget emeli ki a zsoltár. Aki a csufolódók székében ül, az jól érzi magát köztük, sőt otthon érzi magát, tehát maga is szívesen űz gúnyt Isten dolgaiból.
Az első vers mondanivalója tehát ez: nem az istentelenségben, bűnben, csufolódók közt van a boldogság.

2.v. HANEM... az a vers adja meg a pozitiv választ arra, hogy ki a boldog ember. Ebben a versben találjuk meg a "boldog" szó magyarázatát. Az első kifejezés, amit itt találunk:

AZ UR TÖRVÉNYE. A "tóra", amiről itt szó van, nem a tizparancsolat, hanem a mi Szentirásunk egy része, közelebbről Mózes öt könyve. Az "Ur törvénye" tehát azt jelenti: az Ur igéje. Mert Mózes öt könyvében nemcsak a tizparancsolat van, hanem az tele van az Isten igéretével, amellyel a Krisztust ígéri, tehát épen azt, hogy "törvény nélkül" fog megjelenni az Isten igazsága /Róm 3;21/ Ilyenformán, mikor ezt olvassuk: az Ur törvénye, nyugodtan azt is mondhatjuk: Isten igéje, vagy: a Szentirás.

Az Ur törvényében VAN GYÖNYÖRŰSÉGE, azaz kedvét leli benne, kedves a számára, szivesen hallgatja, tanulja. Ez azt a belső örömöt jelzi, amely akkor tölti el az embert, mikor Isten igéjével foglalkozik.

Az Ur törvényéről GONDOLKODIK ÉJJEL ÉS NAPPAL. A "gondolkodik" helyett a héberben a"mormolni" kifejezés van. Ez többet mond: az a boldog ember, akinek ajkán is szüntelenül ott van Isten igéje, aki kész t a n u l n i is Isten igéjét. Ez a zsoltár az igének hangosan való olvasásáról és mondásáról beszél. "Éjjel és nappal" azt jelenti: szüntelenül; vagyis az egész életét ez tölti meg tartalommal.

3.v. Jeremiás /17;8/ is használja ezt a hasonlatot, arról az emberről, aki az Urban bizik. Ez a zsoltár a boldog emberről, az Isten igéjéből élő emberről mondja el ugyanezt.

MINT A FOLYÓVIZEK MELLÉ ÜLTETETT FA, szüntelen van tápláléka a vizből, nem szárad ki. Igy táplálkozik az ember Isten igéjéből. Ahogyan a folyóviz mellé ültetett fa nem szárad ki, nem hullanak le a levelei, sőt a gyümölcsét is idejében megtermi, ugy az Isten igéjével élő ember

MINDEN MUNKÁJÁBAN JÓ SZERENCSÉS LÉSZEN. Vajjon jó "üzlet"-et jelent az Isten igéjével való foglalkozás? Nem. Ez azt fejezi ki, hogy belső összefüggés van az igével való élés és a mindennapi élet között. Mit jelent, hogy "jó szerencsés" lesz? Egyszerűbben: amit tesz, mind sikerül. Kérdés: csakugyan mindig minden sikerül azoknak, akik Isten igéjével élnek? Nincs kudarc, bukás stb? Vannak, akik ezt állitják. Én azonban azt gondolom, hogy ennek a kérdésnek a megoldását és ennek a zsoltárversnek helyes magyarázatát/Róma 8;28-ban/Pál adja: akik Istent szeretik, minden j a v u k r a van. És tovább: senki és semmi nem szakaszthat el minket az Isten szeretétől. A "minden sikerül" tehát azt jelenti: minden a javukra, üdvösségükre van azoknak, akik Isten igéjéből élnek.

4-5-v. Ezekkel szemben vannak a gonoszok. Nekik semmi nem sikerül, azaz semmi nincs üdvösségükre, hanem megbünhődnek.

MINT A POLYVÁT, AMIT SZÉTSZÓR A SZÉL. A régi gabonatisztitásra kell gondolnunk: a gazda szór-lapáttal feldobja a levegőbe a kicsépelt gabonát és az igy szétszórt magok közül a szél kifujja a polyvát, a tiszta gabona pedig visszahull a földre. Ahogyan a polyvának nincs sulya a széllel szemben, ugyanugy nincs "sulya" a gonosznak az Isten itéletével szemben. Mt 3;12 szerint ezt a képet használta Keresztelő János is, mikor Isten itéletéről beszélt.

Csakugyan nem sikerül semmi a gonoszoknak? Nincs diadal az életükben? Nincs. Holy van Isten itélete? Erre feleletet megint az UT-ban kapunk: Mt 25;33kk. Az utolsó itéletben elnyerik büntetésüket. Akkor majd nem állnak meg az igazak gyülekezetében, amint Jézus mondja a konkolyról szóló példázatban /Mt 13/

6.v. A befejező vers mindezt megvilágitja: TUDJA AZ UR AZ IGAZAK UTJÁT. A "tudja", azt jelenti: ismeri, látja. Helyes forditás lenne ez is: az Ur az igazak utjának ismerője. És ebben azon van a hangsuly, hogy az U r ismeri az igazak utját, mert csak Ő tudja bizonyosan, hogy nekik minden javukra van, mert ők IGAZAK, t.i. boldog emberek, akik igazságukat Isten igéjében találják meg, akiket Isten

mond igazaknak és nem maguk tartják magukat igaznak. - IGAZ, az, akit az ítéletben igaznak nyilvánítanak, vagyis felmentenek a vád alól. - MX UT a Szentirásban az életfolytatást jelenti.

Hieronymus egyházatya a Zsoltárok könyvét egyszer egy nagy épülethez hasonlította, amelyben sok szobát és kamrácskát találhatunk. Az 1. zsoltárról azt mondotta, hogy ez ennek az épületnek az ajtaja. Aki ezt a zsoltárt helyesen megérti, annak a kezében van az épület [illegible] kulcsa és ha nem tud is minden szobába bejutni, legalább az épületben benn van és az egyes szobák előtt megállhat és bekukkanthat egy kevéssé azokba. Ha ezt a kulcsot nem találjuk meg, akkor teljesen kívül maradunk. [illegible] /Vischer Psalmen 55. lp. / Ez a "kulcs" pedig ennek a zsoltárnak a középponti mondanivalója: Boldog ember az, akinek kedves az Isten igéje! Az előbbiek után világos, hogy itt nem az érzelem valamiféle "boldogság"-áról van szó, hanem arról, hogy minden emberi érzelem és gondolat nélkül kit mond Isten boldognak! Ebben a tekintetben ugyanúgy kell megítélnünk ezt a zsoltárt, amiképpen a Mt 5-ben található boldogmondásokat.

II. ZSOLTÁR.

Ennek a zsoltárnak alkalmazását és értelmezését találjuk Csel. 4;23kk versében. Ezek szerint a zsoltár a Krisztus országlásáról, mindenekfelett való hatalmáról szól, ez a hatalom azonban a kereszt alatt rejtve van. Hogy a zsoltárt Krisztusra kell érteni azt megerősíti Zsid 1;5. Csel 13;32-33 pedig egyenesen a feltámadott Krisztusra érti. Ebben az értelemben kell tehát vennünk az egészet.

1-3.v. az első szakasz. Azt a tényt állapítja meg, hogy azok, akiknek a földön hatalmuk van, fellázadnak a Messiás ellen /"felkent", héberül Másiach, görögül Chrisztosz/ egyben az Ur ellen, mert elválaszthatatlan egymástól "az Ur és az ő felkentje". Ennek a lázadásnak a célja: elszakadni Istentől, megszakítani a függő viszonyt, amelyet Istennek az ő uralma jelent a föld fejedelmei számára. Bilincsnek és kötélnek nevezik azt, hogy az Urnak tartoznak felelősséggel, hogy alá vannak vetve az Ur és a Messiás uralmának. Meg akarnak szabadulni ettől a "nyüg"-től, "szabadok" akarnak lenni. A világ Krisztus ellen lázadásának oka tehát az, hogy rabságnak érzi az Isten uralmát. Csakhogy ez a zsoltár azt mondja, hogy "hiábavalóság" ez a lázadás. Miért? Azért, mert lázadásukkal is kénytelenek az Isten ügyét szolgálni. Mikor a Krisztust megfeszitették, akkor, így derült ki utólag, Istennek tervét teljesitették /Csel 4;28/. Mert a kereszt Istennek akarata, nem valami tragédia, nem egy jóindulatu hős tragikus bukása a Krisztus kereszthalála. A kereszten derült ki, hogy a világ Isten ellen lázadása hiábavalóság. Mert a kereszt azt hirdeti, hogy Isten minden gonoszat övéi üdvösségére fordit.

4-9.v. A második szakasz, Isten válaszát tartalmazza. Isten [illegible] neveti ezt a lázadást és megcsufolja a lázadókat. A Krisztusban Isten csufot üz a lázadó világgal. Ez a vers magában rejti az Isten kikutathatatlan mindenhatóságát, hogy t.i. mindent ő mozgat, nélküle semmi sincs és Isten hatalma f ö l é n y e s hatalom. Csak neveti hogy az ember sajátmagának bármi erőt és hatalmat tulajdonit. Mert még az Isten ellen lázadás sincs Isten nélkül és ennek a világnak, a világ hatalmasainak Isten ellenessége is Isten ügyének javát szolgálja. Megintcsak a kereszten derültki Isten megcsufolta a világot.

A kereszttel Isten a világ bölcseségét bolondsággá tette /I Kor 1;20/
A másik válasza Istennek: az ítélet, a harag napja. Isten igéje is Krisztus mellett tesz bizonyságot, mikor Isten szól, akkor arról szól, hogy a Krisztust Ő tette Krisztussá. Isten igéje arról tesz bizonyságot, hogy a Krisztus az Isten Fia. Az Ur és a Messiás egymáshoz való viszonya az Atyának és a Fiunak a viszonya. Ami hatalom van, az mind a Krisztusé, mert Isten neki adja a teljes hatalmat. /v.ö. Mt 28;18/. A Krisztus hatalma olyan, hogy előtte a világ minden hatalma olyan, mint a cserépedény a vasvesszővel szemben. Senki nem állhat ellene. A zsoltárnak ezeket a kifejezéseit veszi át János, a Jelenések könyvében, mikor a Krisztus visszajöveteléről beszél és arról, hogy az utolsó napon hogyan fogja végleg legyőzni minden ellenségét. Igy ez a zsoltár u.n. "eschatologikus" /utolsó időkre vonatkozó/ értelmet nyer. Vagyis, amit ez a zsoltár a Krisztus diadaláról mond, az az utolsó napon lesz nyilvánvaló. Addig a kereszt gyalázata és kudarca takarja a Krisztus dicsőségét és győzelmét, amelyet most csak a hit szeme lát.
10-12.v. A harmadik szakasz. Intés, figyelmeztetés. Tartalma ez: alázzátok meg magatokat a Fiu előtt, higyjetek Benne, mert azok a boldogok, akik Benne bíznak. Mivel Krisztusé a végső diadal, azért int a zsoltár: alázzátok meg magatokat előtte. Mivel az Istennek haragja még nem nyilvánult meg /"majd..." 5.v./, csak a Krisztus nyilvánvaló diadalának napján látja meg mindenki, azért most még helyén való az intés. Az a "majd" a "most"-ot határozza meg. A Krisztus hatalmát most kell elismerni, előtte most kell megalázkodni. A Krisztus eljövendő dicsősége már most kell, hogy meghatározza az életet. Ez a harmadik szakasz tképen az igaz, Krisztusban való hitre buzdit. A Cselekedetek könyvének tanusága szerint az Ujtestámentum abban tud nagyobbat és "jobbat", hogy az a Krisztus, akiben hinni kell, akit ugyan megfeszitettek, de az Isten feltámasztott, akié minden hatalom mennyen és földön, az a Názáreti Jézus.
A második zsoltár Krisztus országáról és ellenségei feletti diadaláról szól, amely most még rejtve van a kereszt alatt és csak a hit látja", de "majd" nyilvánvaló lesz. Ezért azok boldogok, akik most hisznek Benne.

III. ZSOLTÁR.

Ez az első olyan zsoltár, amelynek "felirata" van. Ebből a feliratból megtudhatjuk, hogy a zsoltár szerzője Dávid. Megnevezi az alkalmat is, mikor a zsoltárt megirta Dávid: az Absolon előli futás idején. Ennek a futásnak a története nyilván jól megvilágitja a zsoltár igazi értelmét, ezért azt is el kell olvasnunk. /II Sám 15-18/
Előzetesen még egy megjegyzést kell tennünk. Ebben a zsoltárban fordul elő először ez a szó is: "szela". Ezzel a szócskával bizonyos szakaszokra oszlik a zsoltár. Valószinüleg szünetjel volt, amely a zenekarnak szólt, vagy pedig általában a szöveg megszakitása, azért, hogy az addig elhangzottakat jobban kiemelje, bizonyos "elcsendesedés"-re való alkalom, amelyben a hallottak felett elmélkedni lehet.
Ez a zsoltár az ellenségtől üldözöttnek nyomoruságát és vigasztalását mondja el.
A NYOMORUSÁG ez: minden felől ellenség veszi körül. Sokan vannak azok, akik üldözik. A "megsokasodtak" azt a reménytelen helyzetet mutatja, hogy ahelyett, hogy csökkenne a veszedelem, mind nagyobb lesz. Mind több lesz az ellenség. Ehhez járul még az, hogy sokan az egyetlen vigasztalást is el akarják venni: Istenk segitségét.

Sokaknak az a véleménye, hogy Isten nincs vele; hiszen az események ezt igazolják. Isten is ellene van! Ha még meggondoljuk, hogy II Sám 12;10-12 szerint Isten ígérte, hogy csakugyan így megbünteti Dávidot Betsabéval való vétkezéséért és hogy ez éppen Absolon lázadásában teljesedett be /II Sám 16;22/, akkor megértjük a helyzetet. Minden jel arra mutat, hogy az üldözött teljesen magára maradt, nemcsakhogy az ellenségei sokasodtak meg, hanem még maga Isten is ellene fordult. A "sokan mondják" azt mutatja, hogy nem tudják vigasztalni őt semmivel, talán azok sem, akik mellette lennének. Ez a legnagyobb kisértés. A Jákób kisértése, aki a sötét éjszakában úgy tapasztalja, hogy nemcsak Ézsau van ellene, hanem maga az Isten is. A Jóbé, aki nemcsak a betegségek nyomorúságát viseli, hanem azt a lelki nyomorúságot, amelyet a barátok "theologiai elmélkedése" jelent számára, akik az eseményekből Istent akarják igazolni és azt hirdetik, hogy Isten is Jób ellen van. E g y e d ü l van és úgy látszik, Isten is ellene fordult. Legalábbis az események ezt mutatják.

Mégis, van VIGASZTALÁSA az üldözöttnek. A tények megállapitása sem egyszerü kijelentés, hanem már maga ez is imádság. K i h e z imádkozik? I s t e n h e z, ahhoz az Istenhez, akiről azt mondják sokan, hogy ellene van! És mikor elmondja a panaszát, akkor ven még egy d e is az imádságában. Ez a "de" azt mutatja, hogy ő másképen nézi a dolgokat. Nem ismeri el azt, amit az események mondanak. Ő m á s i k Istent ismer. Ő az i g é r e t hüséges Istenét ismeri, ehhez ragaszkodik minden eseménnyel szemben. Ő azt az Istent ismeri, aki már Ábrahámnak igéretet tett ezekkel a szavakkal: Ne félj, én pajzsod vagyok /I Móz 15;1/. Ez az igéret őrá is vonatkozik, neki is szól, hiszen ő is az Ábrahám magvából való, az örökösök közé tartozik. Ő csak erről az Istenről akar tudni, aki pajzs, akiben az ő dicsősége van, még akkor is, ha most ő gyalázatban van, ha most úgy jár, fut az ellenség elől, mint akinek nincsen pajzsa. A vigasztalása ennek az Istennek a hüségében rejlik. Vagyis: nem az eseményeket nézi, hanem az eseményekkel szemben is Istenhez fordul és Isten hüségéről emlékezik meg. Miből áll Istennek ez a hüsége? Itt ezt olvassuk: meghallgatja az imádságot. Máris biztos abban, hogy az Isten meghallgatta, jóllehet még menekül üldözői elől. Máris nyugodtan hajtja álomra a fejét, bár sarkában azok, akik életére törnek. Miért? mert e d d i g i s erre az Istenre hagyta magát és soha nem szégyenült meg. Ő bizonyos abban, hogy az Úré a szabadítás. A legnagyobb kisértésben, az egyedüllétben abban bizik, hogy nincsen egyedül. Ha ezernyi ellenség veszi is körül és ha barát és ellenség véleménye egyaránt az, hogy az Isten sem segit rajta, ő mégis abban bizik, hogy v e l e v a n a z I s t e n , vele és nem ellene.

A nyomoruság: a kisértés, a szenvedés. A vigasztalás: Isten hüsé Alapvetően fontos, amit ebben a zsoltárban találunk. Dávid theologiája ez: nem az eseményekben ismerem az Istent, hanem igéreteiben. Ez a kereszt theologiája.

Luther minden zsoltárt elsősorban a Krisztusra vonatkoztatott és csak Rajta keresztül az Övéire. Nem tehetnénk-e meg ezt mi is? Hiszen a Krisztus a szenvedésben és a kisértésben minden mélységet megjárt, megkisérttetett mindenekben hozzánk hasonlóvá an, kivéve a bünt. /Zsid 4;15/. Igy vonatkoztatjuk mi is először Krisztusra, Rajta keresztül pedig az egyházra, a Krisztus testére és annak minden tagjára ezt a zsoltárt is.

VIII. ZSOLTÁR.

A zsoltár felirata szerint Dávid zsoltára. "A gittithre" jelentése bizonytalan. Vagy azt jelenti: Gáth-beli éneklés, vagy dallam szerint, vagy azt, hogy: hárfa kisérettel.

Ha magában néznénk, akkor azt gondolhatnánk, hogy az a zsoltár az ember Istentől vett dicsőségéről szól. Azonban helyesen csak akkor értjük, ha az ÚT-ból figyelembe vesszük azokat a helyeket amelyek ezt a zsoltárt magyarázzák. Nevezetesen: Mt 21;16, Zsid 2;6-9 és I Kor 15;27 -ről. Azek a helyek egyöntetüen tanusitják, hogy a zsoltár K r i s z t u s r ó l szól.

Mi a mondanivalója ennek a zsoltárnak? Magasztalja Isten dicsőségét, amelyet az emberfiában, Krisztusban mutatott meg.

1.v. Isten dicsősége olyan nagy, hogy az egek felett van. Ez az első vers értelmeMegfoghatatlan, elérhetetlen távolságban van az embertől. De Istent éppen ez a dicsősége a földön is Urrá teszi. Neve felséges, ami azt jelenti: tiszteletet és félelemet keltő

2.v. Ez a hatalmas, felséges, dicsőséges Istenazzal némitja el az ellenségeit, hogy a kisdedek által erősiti meg hatalmát. E földön az Isten népe a gyengék, tehetetlenek, erőtelenek, gyermekek megvetett gyülekezete /I Kor 1;26-29/. De épen akkor lesz naggyá Isten, akkor az Övé a dicsőség, ha népe erőtelen. Csak a természetes ember gondolata az, hogy Isten akkor erős, ha népe is erős. A Szentirás azt prédikálja, hogy Isten szándékosan az erőtleneket, a kicsinyeket választotta ki magának, hogy az erőseket, a nagyokat megszégyenitse, hogy senki ne dicsekedjék Öelőtte, hanem egyesegyedül Övé legyen a dicsőség. Ezt magyarázza Jézus a főpapoknak és irástudóknak. /Mt 21;15-16/.

4-9.v. Ezeket a verseket Zsid 2 magyarázza. Azonban, ha a magyar szöveget vesszük alapul, eltérést találunk a két idézet között. Ennek az az oka, hogy a Zsid. az OT görög forditását, az u.n. Septuagintát /röviditése LXX/ veszi alapul, ahol a 6 vers igy van: kis időre kisebbé tetted őt az angyaloknál. /Jegyz. ha a verbális inspirációt vallanánk, akkor ujra nagy kérdés elé kerülnénk!/ El kell fogadnunk a Zsid magyarázatát, annál is inkább, mert Pál I Kor 15-ben ugyancsak a Krisztusra érti ezt a zsoltárt. Tehát: ugyanazzal a rejtett dicsőséggel találkozunk, amellyel az előző versben. Krisztus kisebb lett az angyaloknál /vagy: Istennél/ egy időre, de itt van az igéret, hogy Isten mindent a lábai alá vet, mert Őt tette Urrá az egész terentés felett.

Vajjon a 4-5. vers nem inkább arról szól, hogy Istent a teremtésben meg lehet ismerni? Nem. Sőt éppen a Krisztusról szól ez a terentéssel kapcsolatban is: az egész terentés Krisztusban nyer értelmet: Érte és Általa van minden /Zsid 2;10/.

Arról a titokzatos, érthetetlen dologról van itt szó, hogy hogyan rejti el Isten a hatalmát a gyengeség alá, hogyan lesz a Teremtő terentménnyé a Krisztusban. A 8. zsoltár nem az emberről szól, hanem az emberhez szól arról, hogy hogyan oldja meg az ember kérdését Isten a Krisztusban, az Emberfiában.

Kétségtelenül igaz: ha valaki nem veszi tekintetbe azt, amit az UT-ban találunk erről a zsoltárról, sok minden egyebet "találhat benne". Ha azonban elfogadjuk azt, hogy a Szentirást csak a Szentirás magyarázza helyesen, akkor azt az egyetlen helyes értelmet találjuk: itt Krisztus elrejtett dicsőségéről van szó, amely a feltámadáskor lesz mindenki számára látható.

XIV. Zsoltár.

A zsoltár felirata: "Az énekl[illegible]mesternek; Dávidé." Az "énekl[illegible]mester" jelzést a különböző fordítások különböző képen értelmezik. Luther általában "vorzusingen"-nek fordítja értelemszerűen, t.i. ez azt jelzi, hogy énekről van szó, amelyet /mai kifejezéssel/ a kitnor vezet. A szerző a felirat szerint Dávid.

Előzetesen meg kell jegyeznünk még azt is, hogy az 53. zsoltár, ha nem is szórul szóra, de lényegében azonos ezzel a zsoltárral.

1-3.v. Az egész emberi nem "megromlott", bünös. Nem a XX század specialitása az, hogy vannak, akik tagadják Isten "létezését". Ez a közel 3000 éves zsoltár már arról szól, hogy vannak ilyen balgatagok, bolondok. Nem egyszerüen az értelem zavartságát jelenti ez a "bolond", hanem azt, amit Pál I Kor 1-ben mond: Isten bölcsességével szemben a világ bolond. Mert csak egyik lehet bölcs: vagy az Isten, vagy a világ. Ez a bolondság a bünös ember tulajdonsága, helyesebben természete és éppen az Isten-ellenességben nyilvánul meg. Ugyanezt mondja a 10. zsoltár 4. verse. Ezzel a bolond magatartással szemben emberi oldalon azok állanának, akik "Istent kereső"-k. Akiknek t.i. az a legfontosabb dolguk, hogy Istenhez való viszonyukkal törődjenek. Ezek az "értelmes" emberek. Istennek az a megállapitása, hogy az egész emberiség istentelen. Hangsulyozni kell, hogy ez I s t e n megállapitása. Isten néz utána, hogy vajjon van-e értelmes, Istent kereső ember és Ő állapitja meg, hogy nincsen. Egyetlen egy sincs, aki jót cselekdjék, M i n d n y á j a n elhajlottak, azaz elpártoltak Istentől. Ezt a kijelentést megvilágitja I Móz 6;5, és 8;21, az OT igy értelmezi az ember bünösségét a vizözön előtt éppenugy, mint utána. Mikor Pál a Római gyülekezetnek ir a bünről, akkor meg épen ezt a zsoltárt idézi /3;10-12/. Isten előtt mindenki bünös, nincs kivétel, a megromlott ember mind Isten-ellenes. Ezzel Isten betöm minden dicsekvő szájat, mert az egész világ az Ő itélete alá esik. Itt nem tesz Isten semmi kivételt, ez mindenkire egyformán érvényes. Ez a zsoltár a bün igaz ismeretére tanit, arra, hogy igazán csak ugy ismerjük meg bünösségünket, ha hiszünk Istennek, aki leleplez minket. És akkor meglátjuk, hogy az emberben semmi sincs, ami őt Istenhez füzné, semmi sincs, amihez Isten hozzáfoghatnak, hogy azt növessze. A teljes romlottság azt jelenti, hogy az emberben semmi vágy nincs az Isten után, hanem Istennek egészen ujat kell kezdenie, ha valamit akar az emberrel.

4-6.v. Ez a szakasz arról szól, hogy Istennek van népe és ez a nép szemben áll a többi emberrel. Arról szó sincsen, hogy ez a nép olyan emberekből állna, akikre nem vonatkozik az 1-3 vers megállapitása. Azonban kétségtelen, hogy vannak "igazak", ezekkel van az Ur. Kik ezek? Itt a következő kifejezések tartoznak össze: "az én népem", az "igaz nemzetség" és "a szegény", akinek "az Ur az ő bizodalma". Vagyis: Isten népe az igaz nemzetség, igazságuk tehát nem bennük van, hanem abban, hogy ők Isten népe, Isten őket sajátjának mondja, velük van és hogy ők, szegény, megvetett nép, az Urban biznak. Éppen ezáltal a bizodalom által igazak. /Jegyz. az eredeti szövegben ez áll: az Ur az ő menedéke. Luther és a mi Bibliánk forditja bizodalomnak mal, helyesen, mert a Szentirásban Isten mindig a h i t számára menedék/. Erről a szegény népről azt mondja: szenved a "gonosztévők"-től. Vagyis: Isten népe nem ment a szenvedéstől, mert van ellensége. Ki az ellenség? Azok, akik "az Urat segitségül nem hivják", akiknek tehát nem menedékük és nem bizodalmuk az Ur, akik nem hiszemnek. Akik gyalázzák a szegény tanácsát. /más forditás áll szövegjavitás szerint: akiket megszégyenit a szegény tanácsa/. Ezek tehát nem hallgatnak Isten igéjére, sőt gyalázzák azt, de az is megszégyeníti őket. Mikor? "majd" /eredti szöv: ott/.

gyszer tehát vége lesz ennek a szenvedésnek és akkor majd a gonoszok, az Isten népének ellenségei is meglátják, megtudják, hogy az Isten az ő népével van, ha most ugy látszik is, hogy elhagyta, vagy éppen azt is lehet gondolni, hogy ő maga is ellene fordult. Ez a "majd", ez az "ott" az Isten népe ellenségeinek, azoknak, akik nem hivják segitségül az Ur nevét nagy rettegést jelent. /a "rettegnek rettegéssel" a rettegés mértékét fejezi ki/.

7.v. A befejező vers arra mutat, hogy egyetlen megoldás van az Isten szenvedő népe számára: ha eljön a szabaditás. /az eredeti szövegben a szabaditás igy hangzik: Jésuá. Ez Jézus neve Mt 1;21/. Ez azt jelenti: egyedül Isten oldhatja meg a szabadulás nagy kérdését. Mert az "eljön" Istenre mutat, valamint az is, hogy a "Sionból" várja a szabaditást. Ez egyuttal Istennek arra az igéretésre is utal, amely szerint az ő népéből származik a Messiás. Ennek a szabaditásnak nyilvánvaló ténye az lesz, hogy a foglyok kiszabadulnak. Történetileg ezt ugy magyarázzák, /helyesen!/, hogy a babyloniai fogságból való szabadulásról van itt elsősorban szó, de hogy ez a zsoltárvers akkor nyert igazi, theologiai értelmet, mikor Jézus arról prédikált, hogy a foglyoknak szabadulást hoz /Lk 4;18/, az bizonyos. Tehát igy kell értelmeznünk ezt a verset: a megoldást a Krisztus hozza, akit Isten igért Izraelnek. Ez a szabadulás a szomoruság helyébe örömöt és vigasságot hoz.

A 14. zsoltár értelme tehát ez: minden ember bünös, azaz Isten ellenes, az emberben semmi nincs, amit Isten jónak mondana. De a bünös emberek között van Isten népe, a szegény, szenvedő nép, amely hite által igaz, akinek Isten szabaditást igért és akinek minden problémáját a Messiás, a Krisztus oldja meg a szabaditással.

XVI. ZSOLTÁR.

A felirat: "Dávid miktámja". Hogy mit jelent a "miktám", megint bizonytalan. Luther igy forditja: ein gülden Kleinod Davids. Ugyanez a felirata az 5.-60. zsoltárnak. Valószinüleg valami külön fajtáju költeményt jelez; tartalmi és formai szempontból csakugyan nagyon értékes, igy Luther forditása lényegében helyes, ha esetleg nem is az a miktám jelentése, hogy kincs, vagy ékszer.

Sokan megbotránkoznak ezen és a hasonló hangu zsoltárokon: hogyan lehet ennyire elbizakodott Dávid, hogyan tarthatja magát ennyire tökéletesnek a hivőnek? Mások meg azt magyarázzák ki belőle, hogy elérkezik a hivő ember életében olyan idő, mikor már igy beszélhet magáról. Azonban az ilyes fajta gondolatok csak azt mutatják, hogy az emberek a maguk értelme szerint akarják magyarázni az igét, nem pedig ugy, ahogyan a szentlélek magyarázza. Mert ennek a zsoltárnak igazi helyes értelmét a Cselekedetek könyvében találjuk, ahol Péter az első pünkösdkor /Csel 2;22 kk/ és Pál antiochiai zsinagógában /Csel 13;35 kk/ azt prédikálják egybehangban, hogy ez a zsoltár is a Krisztusról szól, ő az a tökéletes, nem Dávid. Ezért csak azután gondolhatunk a keresztyén ember életére, miután már megértettük az igazi értelmet.

1.v. ...mert benned bizom... Rajtad kivül nincs más, aki megtarthatna. Egyedül Te vagy olyan hatalmas, hogy ezt megteheted.

2.v. Kettőnk között az a kapcsolat, hogy Te vagy az Ur éspedig az én Uram. Csakhogy ez a Te Uraságod nekem nem teher, nem kényszerüség, hanem öröm, mert semmi nem jobb, mint az, hogy Te Ur vagy felettem és ezt mondhatom, hogy "Uram."

3.v. A "szentek" az Isten népe, aki e földön lakik. Mert Isten és Krisztus ilyen szentekről tudnak, akik itt élnek, szenvednek és hisznek.

Ezek kedvesek nekem. k "felségesek", azaz hatal sok /még ha megvetetteknek l tszanak is most./

4.v. Vannak, akik más után sietnek, akik nem tudj k, ogy Te vagy az egyedül igaz Isten, de én ezekkel nem vállalok közösséget, nem is hallgatok r juk, az hamis isteneiket nem hivom segitségül.

5.v. Nekem mindenem az Ur. /a "poharam" ugy nyer értel et, az el versre vonatkoztatjuk: ott a hamis bálv ny poharát issz k, de nekem az nem kell./ Az Ő kezében van a sorsom, mert Ő Isten, aki nélkül semm nincsen ezen a földön. nekem megszerzi és megtartja az örökséget.

6.v. Az az örökség pedig valami nagy ajándék, mert Isten gondoskodi arról, hogy "szép örökségem" legyen.

7.v. Isten tanit engem. Ez a tanitás nem közönséges tanitás. /a "ve kifejezés azt jelenti, hogy egészen axxxxxxx sajátom lesz az, amit ta nit velem./

8-11. a befejező, összefüggő rész. Ez világitja meg az előzőket, it van a zsoltár magva. Az Urban való bizodalom alapja ez: velem van . A LXX igy forditja: magam előtt láttam az Urat mindenkor...mert Ő vele van. Ez az örömnek és bizonyosságomnak az alapja. Nzenkivül igéretem van Tőle: nem hagy elpusztulni. /A "seol"-t leghelyesebb mindenütt Sir nak forditani, a pokol szó nem fedi jelentését és a Szentirás mindenüt a "sir" értelmében használja. / Tul látok a siron: Isten jobbjára kerü vagyis részt ad nekem az Ő hatalmában, Uralmában. Örökkévaló örö rész leszek, mert a teljes Öröm N lad van és én Hozz d megyek.

Mikor Péter az első pünkösdi prédikációban a Krisztus felt madás ról szól, akkor ezt a zsoltárt idézi. Ezt mondja hozzá: Mindnyájan tud tok, nem szükséges bizonygatni, ogy D vid meghalt, sirban van, /hiszen itt van Jruzsálemben a sirja/, Ő rothadást l tott, teh t nem sajátmag beszél ebben a zsoltárban. Hanem az Isten prófétája, akihitt Isten igéretének, hogy az Ő magv ból támasztja majd a Krisztust, hogy a Kris tus legyen Isten népének a Királya. Dávid itt a Krisztus felt madásár beszél. Krisztus az, akinek a teste nem maradt a sirban, az Ő teste ne látott rothad st. Hasonló értelemben prédikált Pál is els utj n, nikor Antiochiában a zsinagog ban az ottani zsidók előtt az Irásból bizonyitotta, hogy a názáreti Jézus a Krisztus. /Nem azt kellett neki bizonyit hogy Isten igérte a Krisztust, mert ezt mind tudt k és hitték, hanem azt, hogy Jézusban m r eljött a Krisztus, akit igért Isten./

Kérdés: A Cselekedetek könyve szerint Péter is, meg Pál is a zsoltár nak csak a 8-11 versét használja és magyarázza. Vajjon ezzel feljogosit nak-e arra, hogy az e g é s z zsoltárt a Krisztusra értsük?

Ha elfogadjuk azt, hogy a 16. zsoltár egységes egész, akkor feltétle ül teljesen Krisztusra kell értenünk. Ha a történetkritikai irásmagyar zat módszerével magyarázn nk és kimutatnánk, hogy a zsoltár nem egysége akkor a szerint nem-et kellene v laszolnunk. Azonban mi nem fogadhatjuk el azt a módszert és ha megvizsgáljuk a zsoltárt, megl tjuk, hogy az tartalmilag egységes. Különben pedig Lk 24 szerint Krisztus az egész Irást sajátmag ra értelmezte. Igy jogosan és helyesen magyarázzuk ezt a zsoltárt is ugy, hogy teljes egészében a Krisztust prédikálja éspedig jelen esetben azzal, hogy a Krisztusnak az Atyához való viszony ról, feltámadás ról és örökkévaló uralm ról szól.

Nem vonatkozik-e ez a zsoltár az egyes keresztyén emberre? De igen éspedig abban az értelemben, ahogyan Pál Róma 6;5-ben mondja: a keresztyén ember részese a Krisztus dics ségének. A Krisztus által az én viszonyom ez az Aty hoz: az én Uram, Ő, aki felett való jóm nincsen stb. De mindez c s a k a K r i s z t u s b a n van igy és nem önmagában, oha nem a Krisztus nélkül! Amennyiben hiszek a Krisztusban, annyiban i z, hogy Isten a legfőbb javam, hogy részme van az örök üdvössé örömébe

XIX. ZSOLTÁR.

A zsoltár feliratax ezt jelenti: Dávid zsoltára, amelyet énekelni
het, vagy kell. Vil gosan 3 részre oszlik tartalmilag: 2-7, 8-11 és
-15. A német Bibliában Luthertől eredő cim ez: "Isten dicsősége a
rmészetben és az Ő igéjében."A harmadik rész miatt a magyar forditás
g ezt a cimet is hozzáteszi: Könyörgés bünbocsánatért és a bün ellen
ló oltalomért.

2-7. v. Isten dicsősége a természetben. Isten a teremtés Ura, ezért
nden, ami van, Őt dicsőiti. Az eget és földet Isten teremtette, ezek
ő kezének munkái. Effelől a Szentirás sehol nem vitázik, hanem min-
g kijelenti, hogy ez igy van! Ebben a zsoltárban pedig nem egy ókori
bernek a "világnézete" van, hanem Isten igéje szólal meg. Nem arról
n szó itt, hogy Dávid még nem ismerte igazán a természet törvényeit,
ért ir ilyen naiv módon a természetről, hanem arról, hogy Isten embe-
minden korban i g y tekint a természetre: az egész teremtés Isten
csőségét hirdeti. Persze hangsulyoznunk kell, hogy az Isten embere,
hivő ember tudja ezt csak. A hit számára világos, hogy a természet is
ten dicsőségét, hatalmát, isten-ségét hirdeti. Mert Istennek minden
kotása beszél Mesteréről. Pál Róma 1;19-20-ban azt mondja, hogy ez a
remtésben óta igy van, a természet is valami módon Isten kinyilatkoz-
tása, amelyben "megláttatik" az, ami az Istenben láthatatlan, t.i.
Ő örökkévaló hatalma és istensége. - "Nap a napnak stb"... ez a ki-
ilatkoztatás szüntelen folyamat, nem csak egyszer történt, hanem ál-
ndóan hirdeti az egész teremtés Isten dicsőségét. Ez a kinyilat-
ztatás nem "néma", ennek a kinyilatkoztatásnak van "hangja", azaz min-
nhova eljut. Pál ezért mondja azt, hogy aki Istennel szembeszáll,
lene lázad, az menthetetlen, éppen az teszi menthetetlenné, hogy ez
kinyilatkoztatás hozzá is eljutott. Hogy miből áll ez a kinyilatkoz-
tás, azt a nap fenségén szemlélteti. A nap uralkodik az égen, fé-
essége és melege mindenhova elhat. Ragyogása Isten dicsőségét hirdeti.
lágos a zsoltárból, hogy amit a napról mond Dávid, az nem a teljes-
gről beszél, hanem csak egy részről, csak az egészből valami, amivel
legjobban ki lehet fejezni, hogy hogyan hirdeti a teremtés Isten dicső-
gét. - Ilyen és hasonló leirásokról mondják ma ujra, hogy ez bizo-
itja a Biblia avultságát. T.i. Dávid "világképe" nem a "Kopernikuszi
lágkép". Dávid azt gondolja, hogy a föld áll és a nap az amelyik kele-
felkel, nyugaton lenyugszik, körbe-körbe jár szüntelenül. Kétségte-
nül igaz, igy van. Dávid nem tudhatta, hogy a föld gömbalaku és a nap-
dszer középpontjában nem a föld, hanem a nap áll és a föld, vele együtt
den égitest ebben a naprendszerben körülötte kering. Csakhogy mit vál-
tat ez a zsoltár theologiai értelmén? Hiszen ha most igy van, akkor
Dávid idejében is igy volt, viszont mi ma is azt mondjuk, hogy a
kel fel és nyugszik le, és ha akarjuk, nagyon jól megértjük, hogy
akar mondani Dávid, mert mégis igaz az, hogy a nap uralkodik az égen.
Szentirás pedig Isten dolgairól szól, nem a tudomány kutatásainak
dménnyéről számol be. Azok, akik tiltakoznak a Szentirás állitásai
en és tiltakozásukat arra alapitják, hogy tudományosság szempontjából
felel meg, amit benne olvasnak, tképes az ellen tiltakoznak, hogy
en Ura mindennek és hogy Istennek ez a kinyilatkoztatása mindenkit
thetetlenné tesz, mert mindenkihez eljut. - Ez a szakasz arról szól
át, hogy Isten dicsőségét prédikálja a teremtés. Arról nem beszél,
y az ember csakugyan megismeri és elismeri-e Istennek azt a dicső-
ét, amelyet a teremtésben nyilatkoztat ki. Más zsoltárok és az OT

többi könyve, különösen a próféták sokat beszélnek arról, hogy az ember Istennek ezt a természetben kinyilatkoztatott dicsőségét, örökkévaló hatalmát és istenségét meg nem ismeri, nem is tudja megismerni, még kevésbbé képes elismerni, előtte fejet hajtani. Sőt az ember odajut, hogy a Teremtő helyett a teremtményeket imádja, isteniti. Miért van ez? A bün miatt. Az ember romlottsága, gonoszsága éppen ebben mutatkozik meg. Az ember büne miatt meg nem ismeri Istent, Isten dicsőségét, istenségét, a természetben adott kinyilatkoztatás a bün miatt nem járható ut Isten igazi megismerésére. Hogy ez Dávid számára valami módon ismeretes, az kiderül a következő szakaszból, ahol arról beszél, hogy az igében megtalálja Istent.

8-11. v. Isten "dicsősége" az igében. Azért kell idézőjelek közé tenni ezt a szót, mert az ige "szolgai forma", Isten emberi szavak által tal ismerteti meg magát. Ebben a szakaszban e g y dologról van szó: Isten igéjéről. Ezek a szavak: törvény-bizonyságtétel-rendelések-parancsolatok-az Ur félelme-az Ur itéletei mind ugyanarra az egyre vonatkoznak: Isten igéjére. Itt tehát nem hat dolgot dicsér, hanem egyedül Isten igéjét. De amit itt elmond az Isten igéjéről azt igy is nevezhetnénk: az ige himnusza. Hogy ez az elnevezés helyes, azt a Jelenések könyve bizonyitja, amelyben a 19. zsoltár ezen mondatait megtaláljuk /16;7 és 19;2-ben/: az égi seregek, az üdvözültek igy dicsérik Istent. - Megint nem egyszerüen a törvényről van szó /v.5. I.Zsoltár 2 verse/, hanem az egész igéről. Az igének ez a dicsérete olyan gazdag, hogy ezt tképen inkább sokat kell olvasgatni, fölötte elmélkedni, mint magyarázni. Aki ezekbe a sorokba belemélyed, az megérzi, hogy mit akarok ezzel mondani. Valósággal megfélemlik az ember, mikor ezeket a mondatokat "magyarázni" kezdi, mert érzi, hogy ilyen gyarló egy ilyen "magyarázat". Mit mond Isten igéjéről Dávid?

Először azt, hogy az t ö k é l e t e s. Azaz: ahhoz semmit nem kell hozzátenni, rajta nem lehet javitani változtatni, az ugy jó, ahogyan van. Furcsa tökéletesség ez? Hiszen Dávid itt kétségtelenül az Ő Szentirásáról, a Tóráról beszél. Ez pedig mégiscsak emberk által leirott könyv! De a Szentirás tökéletes, éppen ugy tökéletes, ahogyan van. Mert tökéletességét, teljességét az igének nem abban kell keresni, hogy milyen a külső formája /hiszen mondtuk: szolgai forma az/, hanem abban, amit az ige elvégez, az ige müvében. Dávid ezt mondja: ez a tökéletes ige "megeleveniti a lelket". Nem egyszerüen a lélek fölüditéséről van szó, hanem sokkal többről. Az eredeti szövegben ez áll: újra életet adni, visszatériteni, igy is érthetjük: megtériteni. Hogyis abban van az Isten igéjének a tökéletessége, hogy nemcsak elmongzik, hanem el is végzi a maga munkáját. Éspedig itt arról a munkájáról beszél, amellyel üdvözit: megtérit, ujjászül, Istenhez visszavisz és mála megtart. Mert Isten mindezt egyedül igéje által viszi végbe, nem emberi akarat, igyekezet cselekvés, hanem egyedül az ige képes megeleveniteni.

Azután Isten igéje b i z t o s . Ez azt jelenti: szilárd, renditetlen, megbizható, lehet rá épiteni. Ha ég és föld összeomlik, az Isten igéje akkor is szilárdan, biztosan áll, azt senki és semmi meg nem renditheti. Azt mondja Jézus /Mt 7-ben/, hogy bölcs ember az, aki ezek a kősziklára épiti házát. Ugy van, hogy egyedül az a bölcs, aki az igére bizza magát. Ez az ige teszi bölccsé az együgyüt. Mert Isten éppen az ige által csufolja meg a világot, a keresztről való szóval, igy mondjuk Pállal, a bölcseket bolondokká a bolondokat pedig bölcsekké teszi.

Isten igéje h e l y e s, azaz: igazavan, igazságot szolgáltat. Azt, hogy mi helyes és mi nem, mi igaz és mi hamis, hol van az igazság,

Az igazságot kereső szivet ez az igaz ige vidámitja meg egyedül. Mert, aki Isten igéjét megtalálja, az igazságot találja meg. Az igazságtalanságot szenvedő sziv is ebben talál örömöt.

Isten igéje v i l á g o s. Minden emberi véleménnyel szemben ezt mondja Dávid: nem homályos, hanem világos. Ez először azt jelenti, hogy amire szükségünk van, hogy ahhoz hogy üdvözüljünk, azt az Isten világosan tudtunkra adja az igében. Nem bizonytalan, homályos az ige, hogy ne tudnánk belőle, mi Istennek világos akarata. Tiszta az ige abban az értelemben, hogy csak egy világos értelme van, nem lehet többféleképen magyarázni. A Szentlélek nem bizonytalan. Az ige egészen világos és határozott. Ha van valami homályosság és bizonytalanság, az az ember bünösségében találja magyarázatát. A Dávid azonban nem az emberről, nem sajátmagáról, hanem az igéről beszél./folytatás jegyzetben!/

Ezután Isten félelméről beszél. Az eddigiekből azonban világos, hogy Isten igéje tanit meg istenfélelemre, tesz istenfélővé és igy helyesen sorolja ide ezt a mondatot is. Az Isten félelme az egyetlen, ami igazán tiszta, amely megáll örökké, t.i. Isten szine előtt.

Jegyzet: 9/b folytatása: Isten igéjének világossága azt is jelenti, hogy "megvilágositja a szemet", azaz az ige ad világosságot, helyes látást Isten dolgai felől. Az ige ismerteti meg velünk helyesen, világosan Istent.

Isten igéje h ü s é g e s, m e g b i z h a t ó. Isten igéjében nem lehet csalódni. Igy forditjuk a 10/b vers kifejezését, amely a magyarban "változhatatlan"-nal van forditva. Nem mintha a változhatatlan szóban nem lenne benne a hüség és megbizhatóság jelentése, hanem, hogy világosabb legyen előttünk, mit mond Dávid az igéről. Ez több, mint ami a 8. versben található, hogy t.i. az ige "biztos". Ennek az igének a hüsége tart meg mindenkit, az, hogy Isten igéretei megmaradnak ugyan azok, nem változik meg Isten véleménye, szándéka akarata.

Végül még ezt mondja: m i n d e n e s t ü l i g a z Isten igéje. Igaz az itélete és igaz a felmentése. Igaz a rendelkezése, parancsa, utasitása, vigasztalása, tanitása, feddése. Sőt többet is jelent ez: az ige tesz igazzá Isten előtt. Megigazulásunk az Isten igéjében van.

Ha ezt az igét értékelni akarja az ember, akkor arra nem talál mértéket. Minden földi értéknél többet ér az Isten igéje. Nincs ezen a világon olyan drága kincs, amelyre azt lehetne mondani, hogy hogy az többet, vagy legalább annyit ér, mint az Isten igéje. Sőt: nincs a világon olyan "csemegéje", amely izletesebb lenne az igénél!

Egészen meglepő és hirtelen az a fordulat, amellyel Dávid a mennyboltról, napról a teremtésről való beszédét elhagyja és hirtelen az igéről kezd el beszélni. De mikor elolvassuk azt, amit az igéről mond, akkor megértjük: szándékosan forditja figyelmünket Isten igéjére, hogy megtanuljuk, abból ismerjük meg igazán Istent. Az igazi kinyilatkoztatás: az ige. És ha azt keressük, hogy hogyan prédikálja ez a zsoltár Krisztust, akkor megtaláljuk ebben: ugy, hogy az igéről prédikál. Mert mindazt, amit az igéről mond, tökéletesen a Krisztusról mondja, Ő az a tökéletes, aki megeleveniti, ujjászüli az embert stb. Először tehát itt találjuk. Persze, amit Isten Jézus Krisztusban adott, az messze felülmul minden várakozást, a Krisztus sokkal gazdagabb, mintsemhogy ember azt felfoghatná. Ezért mondottam, hogy amit itt az igéről találunk, azt nem "magyarázni" kell, hanem azzal nagyon sokat kell foglalkozni és abban nagyon el kell mélyedni.

De még többet is mond ez a zsoltár. Ezt találjuk a következő részben.

12-15.v. Isten igéje nem önmagában áll, hanem kapcsolatban van az emberrel. Így is mondhatjuk: Isten igéje nem önmagáért van, hanem az emberért. Isten az ember érdekében nyilatkoztatja ki magát. Amikor Dávid ezt írja: szolgádat is intik azok, akkor azt fejezi ki ezzel, hogy Isten igéje irányitja Isten emberének az életét. Az ige megtartásra való. Az eredeti szöveg szerint " annak megtartásában nagy jutalom van", vagyis nem a megtartás után nyer az ember nagy jutalmat, hanem magában az igének megtartásában rejlik a jutalom. Azonban világos, hogy Isten igéjének a megtartása ember számára lehetetlen, legalábbis olyan értelemben, hogy az ember életének minden idejében Isten minden igéjéhez ragaszkodni tudna és azserint rendezné életét. Ezért hangzik az imádság: ki veheti...stb. Az ember bünössége olyan nagy, hogy azt észbevenni nem tudja. Tele van élete olyan bünökkel, amelyek el vannak rejtve, azaz maga az ember nem is sejti, hogy azok bünök. Az embernek ezen az állapotán egyedül Isten tud segiteni. Ez a segitség a bünöktől való megszabaditás, megtisztitás, az, hogy Isten megbocsátja azokat. Maga az a tény, hogy a 13.v. nem tanitás, hanem egy segélykiáltás, a bün nyomorusságában lévő embernek Istenhez való kiáltása, azt mutatja, hogy egyedül Istennél van segitség. Ezenfelül ott van még a világ ezer kisértése /14.v./, amely mind hatalmába akarja keriteni az Isten emberét, el akarja venni tőle az Isten igéjét, amelynek megtartásában nagy jutalom van. Ugy hangzik a könyörgés, hogy a megoldás ez legyen: Isten tartson távol szolgájától minden kisértést, vagy tartsa távol szolgáját minden kisértéstől, amely ebben a világban érheti. Az, hogy szüntelenül hangzik ez a kérés Isten szolgáinak ajkáról, azt mutatja, hogy Isten ritkán választja ezt a megoldást. Inkább hagyja övéit a kisértésben, igy sokkal világosabb, hogy egyedül ő szabadithatja meg őket és sokkal hangosabb lesz a világban Isten népének könyörgése.

A zsoltár befejező sora arról szól, hogy Isten emberének teljesen Isten kegyelmére kell hagyatkoznia. A "szájam mondásai és az én szivem gondolatai " az ember külső és belső életének teljességét jelenti. Tehát ez egész ember Isten kegyelmére szorul, mert csak igy lehet kedves Isten előtt beszéde és szive gondolata. Ez utóbbi kifejezés tartalmilag azonos azzal, amit I.Mz.6;5. és 8;21.-ben találunk, ahol arról van szó, hogy az ember a vizözön előtt és u t á n a i s teljesen megromlott, szive mélyéig bünös. Hogyan lehet ez az ember kedves Isten előtt ? Megint azt kell mondanunk, hogy ez a mondat /t.i. a 15.v./ nem tanitás, hanem fohászkodás. Mikor Dávid Istentől kéri, hogy kedves lehessen ő előtte, akkor éppen arról tesz bizonyságot, hogy ennek a kedvességnek megszerzése nem áll az ember hatalmában, egyedül Isten adhatja meg azt és azáltal a hit által lesz az emberé, amellyel ezt kéri. Dávid bizonyságot tesz arról, hogy az Isten Kőszikla és Megváltó. Kőszikla, mert meg nem rendül, meg nem változik, szüntelen biztos menedék a nyomorult számára és biztos alap, amelyre épiteni lehet. Megváltó, mert Ő az az Isten, aki ugy szerzett magának népet, hogy megváltotta azt /II. Mz.12;/. Nemcsak általában mondja azt, hogy az Isten Kőszikla és Megváltó, hanem magára vonatkoztatva: Isten nem önmagáért, hanem az övéiért.

A zsoltár harmadik szakasza ugy prédikálja a Kiválasztást, hogy Isten megtartó kegyelmét hirdeti. Ezért ez lehetne a felirata : Isten "dicsősége" a megtartó kegyelemben. Ez is, mint az igében megnyilvánuló dicsősége, elrejtett dicsőség, amelyet csak a hit "lát hat".